

ΑΡΧΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

(ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΡ. 14/2015(2)(Ε))

ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΙΘΑΝΩΝ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ «ΜΕΓΑ»

Ημερομηνία Απόφασης: 23 Μαΐου, 2016

Ενώπιον: κ.κ. Ανδρέα Πετρίδη, Εκτελεστικού Προέδρου, Αρτέμη Αρτεμίου, Αντιπροέδρου, Ανδρέα Κωνσταντινίδη, Τίτου Κολώτα, Χρυσανγής Αργυρού, Σπυρούλας Χριστοδούλου και Σέργιου Ποίζη, Μελών.

ΑΠΟΦΑΣΗ

Στην παρούσα υπόθεση η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου εξετάζει αυτεπάγγελτα την από μέρος του οργανισμού πιθανή παράβαση του **Κανονισμού 24(2)(δ)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000).

Ο πιο πάνω Κανονισμός αναφέρει:

24(2) «Οι πιο κάτω κανόνες ισχύουν στα δελτία ειδήσεων και στις ενημερωτικές εκπομπές:

(δ) μετάδοση τυχόν σκηνών ακατάλληλων για ανηλίκους ή που πιθανόν θίγουν τις ευαισθησίες των τηλεθεατών είναι σύντομες και υπάρχει οπτική ή ηχητική προειδοποίηση (λεκτική).»

Ύστερα από σχετική απόφαση, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου με επιστολή της ημερομηνίας **5.4.2016** έθεσε ενώπιον του οργανισμού τη διερευνώμενη παράβαση. Στην εν λόγω επιστολή αναφέρονται, μεταξύ άλλων και τα πιο κάτω:

«Εάν επιθυμείτε να υποβάλετε οποιοσδήποτε εξηγήσεις και/ή παραστάσεις και/ή τις θέσεις σας αναφορικά με την ως άνω πιθανή παραβάση, καλείσθε όπως τις υποβάλετε υποχρεωτικά γραπτώς στην Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, το αργότερο εντός σαράντα πέντε (45) ημερών, από τη λήψη της παρούσας επιστολής.

Σε περίπτωση που επιθυμείτε να επιθεωρήσετε, προς τον πιο πάνω σκοπό, το διοικητικό φάκελο της υπόθεσης, παρακαλείσθε όπως ενημερώσετε άμεσα την Αρχή και εν πάση περιπτώσει, εντός επτά (7) ημερών από την ημερομηνία λήξης της παρούσας επιστολής, για να καθοριστεί η ημερομηνία και η ώρα της επιθεώρησης.

Εάν η Αρχή δεν λάβει οποιαδήποτε απάντηση μέσα στην καθορισμένη προθεσμία, δύναται να προχωρήσει στη λήψη απόφασης χωρίς την απάντησή σας.

Σε περίπτωση που η Αρχή, μετά την εξέταση όλων των δεδομένων της υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένου και του γραπτού υπομνήματος σας, καταλήξει σε εύρημα παράβασης, τότε θα κληθείτε, όπως αποστείλετε γραπτώς τις θέσεις σας για σκοπούς μετριάσμού της κύρωσης.»

Η διερευνώμενη παράβαση που τέθηκε υπόψη του οργανισμού εκτίθεται πιο κάτω στο **υποστοιχείο 1:**

1. «Στις **10.12.2014**, μεταξύ των ωρών **21:06 – 21:10**, ο τηλεοπτικός οργανισμός «**Mega**», στα πλαίσια του Δελτίου Ειδήσεων, μετέδωσε **ρεπορτάζ**, διάρκειας 2':23'', με θέμα την έκθεση της Γερουσίας των Ηνωμένων Πολιτειών, σχετικά με τα βασανιστήρια και τις τακτικές ανακρίσεων της C.I.A. Το ρεπορτάζ μεταδόθηκε χωρίς να υπάρχει οπτική ή ηχητική προειδοποίηση, ενώ περιείχε σκηνές και λεκτικό που πιθανόν να θίγουν τις ευαισθησίες των τηλεθεατών κατά παράβαση του κανονισμού

24(2)(δ) των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000).

Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια του ρεπορτάζ, μεταδόθηκαν τα εξής:

Δημοσιογράφος

«Στις Ηνωμένες Πολιτείες τώρα, πολιτικό σεισμό έχει προκαλέσει η αποκάλυψη έκθεσης της Γερουσίας για τα βασανιστήρια και τις τακτικές ανακρίσεων της C.I.A. Οι λεπτομέρειες που φέρνει στο φως η έκθεση του Κογκρέσου για τα μεσαιωνικά βασανιστήρια που υπέβαλλε η C.I.A. σε υπόπτους για τρομοκρατία τα χρόνια μετά την 11^η Σεπτεμβρίου και μέχρι το 2009 είναι ανατριχιαστικές. Πέραν του γνωστού εικονικού πνιγμού που χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον, οι άνδρες της C.I.A. άφηναν άυπνους επί μέρες τους κρατούμενους, τους αλυσόδεταν τα χέρια πάνω από το κεφάλι επί ώρες, τους έκαναν κλύσματα, τους κτυπούσαν το κεφάλι στους τοίχους και τους κατάβρεχαν με παγωμένο νερό».

Στη συνέχεια, μεταδόθηκαν σκηνές με την Πρόεδρο της Επιτροπής Πληροφοριών της Γερουσίας των Ηνωμένων Πολιτειών Νταιάν Φάινσταϊν να αναφέρει:

«Τους κρατούσαν γυμνούς, τους φορούσαν πάνες, τους βασάνιζαν σωματικά και τους άφηναν σε διάφορες άβολες και οδυνηρές στάσεις για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Τους στερούσαν τον ύπνο για μέρες. Σε μια περίπτωση για 180 ώρες.»

Δημοσιογράφος

«Η έκθεση των άνω των 6000 σελίδων, περιλαμβάνει τεράστιο αριθμό στοιχείων που παραμένουν απόρρητα. Στη δημοσιότητα δόθηκε μια περίληψη 480 σελίδων. Επισημαίνει ότι η C.I.A. παραπλάνησε τους Αμερικανούς, το Κογκρέσο, ακόμα και τον Λευκό Οίκο για τη αποτελεσματικότητα αυτών των ανακριτικών τεχνικών. Η έκθεση πάντως διατηρεί στο απυρόβλητο τον τότε Πρόεδρο Μπους, αναφέροντας ότι δεν γνώριζε για την έκθεση της υπόθεσης όπως και ο Υπουργός Εσωτερικών.»

Στη συνέχεια μεταδόθηκαν σκηνές με την Πρόεδρο της Επιτροπής Πληροφοριών της Γερουσίας των Ηνωμένων Πολιτειών να αναφέρει:

«Υπάρχουν αρχεία της C.I.A. που αναφέρουν ότι ο Κόλιν Πάουελ δεν ήταν ενήμερος για το πρόγραμμα στην αρχή, διότι υπήρχαν ανησυχίες ότι ο Πάουελ θα εξοργιζόταν αν το μάθαινε.»

Δημοσιογράφος

«Ρεπουμπλικανοί δηλώνουν απογοητευμένοι με τον χρόνο που επιλέχθηκε να δοθεί στη δημοσιότητα η έκθεση και εκφράζουν το φόβο ότι θα δοθεί τροφή στους εχθρούς της Αμερικής και θα προκαλέσει αντίποινα.»

Κατόπιν, μεταδόθηκαν σκηνές με τον Πρόεδρο της Αμερικής Ομπάμα να αναφέρει:

«Έχουμε λάβει προληπτικά μέτρα στις πρεσβείες μας ανά τον κόσμο. Ποτέ δεν είναι κατάλληλη στιγμή για τη δημοσιοποίηση μιας τέτοιας έκθεσης. Ήταν όμως σημαντικό για εμάς να αναγνωρίσουμε ότι αυτό που μας διακρίνει είναι η παραδοχή των λαθών μας.»

Δημοσιογράφος

«Πάντως οι Δημοκρατικοί υποστηρίζουν μαζικά τη δημοσιοποίηση της έκθεσης καθώς και κάποιοι Ρεπουμπλικάνοι όπως ο Γερουσιαστής Τζον Μακέιν ο οποίος είχε υποβληθεί σε βασανιστήρια όταν αιχμαλωτίστηκε κατά τη διάρκεια πολέμου στο Βιετνάμ.»

Δηλώσεις Τζον Μακέιν

«Εγκαταλείψαμε πολλές αξίες μας προσδοκώντας ότι τα βασανιστήρια θα μας έκαναν πιο ασφαλείς. Πάρα Πολλές.»

Δημοσιογράφος

«Περνώντας στην αντεπίθεση οι πρώην αξιωματούχοι της C.I.A. υποστηρίζουν ότι σώθηκαν ζωές αν και οι ανακριτικές μέθοδοι της υπηρεσίας δεν οδήγησαν στην

εξόντωση του Οσάμα Μπιν Λάτεν, όπως υποστηρίζει η έκθεση. Ο ΟΗΕ και οι υπέρμαχοι των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ζήτησαν να ασκηθούν διώξεις εναντίον των Αμερικανών αξιωματούχων, αλλά το Αμερικανικό Υπουργείο Δικαιοσύνης δεν θεωρεί κάτι τέτοιο πιθανό.»

Παράλληλα, με τα πιο πάνω μεταδόθηκαν οι ακόλουθες σκηνές:

- 1) Σκηνή με άνδρα να ρίχνει νερό στο πρόσωπο κρατούμενου ο οποίος είναι πεσμένος ανάσκελα, με τα χέρια δεμένα πίσω και με το κεφάλι καλυμμένο με ύφασμα.
- 2) Σκηνή με άνδρα κρατούμενο ο οποίος βρισκόταν μπρούμυτα, με τα χέρια δεμένα πίσω. Ο κρατούμενος ήταν τοποθετημένος μεταξύ δύο κατασκευών (σανίδων).
- 3) Σκηνή με γυμνό βρεγμένο άνδρα να κάθεται στο πάτωμα.
- 4) Σκηνή με άνδρα ο οποίος είχε τοποθετημένη υφασμάτινη σακούλα στο κεφάλι και κρατούσε βαρύ αντικείμενο (τούβλο).
- 5) Σκηνές με κρατούμενους οι οποίοι είχαν τα χέρια ή/και τα πόδια δεμένα και εικόνα με κρατούμενο να στέκεται σε υπερυψωμένο βάθρο, με το κεφάλι καλυμμένο με ύφασμα και το σώμα ενωμένο με καλώδια.
- 6) Σκηνές με κρατούμενους να μεταφέρονται.
- 7) Σκηνές με κρατούμενους με σκεπασμένα κεφάλια να μεταφέρονται.
- 8) Σκηνές με γυμνό άνδρα ο οποίος είχε δεμένα τα χέρια ψηλά το πρόσωπό του ήταν καλυμμένο και στο σώμα του υπήρχαν καλώδια.»

Με επιστολή τους ημερομ.**20.5.2016** (αντίγραφο της οποίας επισυνάπτεται ως **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'**), οι Δικηγόροι του οργανισμού Αιμιλιανίδης και Κατσαρός, υπέβαλαν τις θέσεις του οργανισμού σε σχέση με την εν λόγω υπόθεση.

Έχουμε μελετήσει με μεγάλη προσοχή όλα τα ενώπιόν μας στοιχεία και περιστατικά, συμπεριλαμβανομένων των γραπτών εξηγήσεων/ θέσεων/ ισχυρισμών του οργανισμού, και κατόπιν προσεκτικής παρακολούθησης του σχετικού προγράμματος κρίνουμε ότι:

Στις **10.12.2014**, μεταξύ των ωρών **21:06 – 21:10**, ο τηλεοπτικός οργανισμός «**Mega**», στα πλαίσια του κεντρικού Δελτίου Ειδήσεων, μετέδωσε ρεπορτάζ χωρίς να υπάρχει οπτική ή ηχητική προειδοποίηση, ενώ περιείχε σκηνές και λεκτικό που πιθανόν να θίγουν τις ευαισθησίες των τηλεθεατών, **κατά παράβαση του κανονισμού 24(2)(δ) των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π.10/2000) (υποστοιχείο 1)**. (Τα γεγονότα του υποστοιχείου 1 εκτίθενται στις σελίδες 2-6 της παρούσας απόφασης).

Σε σχέση με τις θέσεις του οργανισμού, όπως αυτές καταγράφονται στην επιστολή που απέστειλαν οι δικηγόροι του οργανισμού προς την Αρχή, ημερομηνίας **20.5.2016**, η Αρχή σημειώνει τα ακόλουθα:

Κατ' αρχήν, όσον αφορά στους ισχυρισμούς του οργανισμού όπως αυτοί καταγράφονται στις σελίδες 2 & 3 της προαναφερθείσας επιστολής του και ειδικότερα περί θεμάτων της ελευθερίας της έκφρασης και της ελευθερίας του λόγου ως επίσης και γενικά της δημοσιογραφικής και ανεκτίμητης αξίας της εν λόγω είδησης με σκοπό τη μετάδοση της αλήθειας και την ενημέρωση του κοινού, η Αρχή τονίζει ότι δεν λογοκρίνει αυτή καθ' εαυτή την μετάδοση της εν λόγω είδησης στο πλαίσιο σχετικού ρεπορτάζ του δελτίου ειδήσεων του οργανισμού (όπως αυτό μεταδόθηκε στις 10.12.2014, μεταξύ των ωρών 21:06 – 21:10), αλλά τη μετάδοση σκηνών οι οποίες ήταν ακατάλληλες για ανήλικους και που πιθανόν να θίγουν τις ευαισθησίες των τηλεθεατών χωρίς να υπάρχει οπτική ή ηχητική προειδοποίηση (λεκτική) πριν τη μετάδοσή του, ούτως ώστε να δοθεί στους τηλεθεατές και τηλεθεατές - γονείς χρόνος να απομακρυνθούν και να απομακρύνουν τα παιδιά τους από του τηλεοπτικούς δέκτες. Τουναντίον, η Αρχή ουδέποτε δεν θα λογόκρινε ή θα κατάκρινε τη μετάδοση μιας τέτοιας είδησης παγκοσμίου ενδιαφέροντος.

Επιπλέον, η Αρχή σημειώνει ότι στην προκείμενη περίπτωση εξετάζεται ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα και ότι η πιθανή παράβαση είναι συγκεκριμένη και σαφή.

Επισημαίνει δε ότι κρίνει και αποφασίζει βασιζόμενη στα γεγονότα κάθε υπόθεσης και ότι οι πιο πάνω ισχυρισμοί ουδεμία σχέση έχουν με τα γεγονότα της παρούσας υπόθεσης.

Ενδεικτικά, η Αρχή παραπέμπει για ακόμη μια φορά τον οργανισμό στα γεγονότα του υποστοιχείου 1 του Πίνακα Α΄ ημερομ.30.3.2016 (βλ. σελ.2-6 της παρούσας απόφασης), με το οπτικοακουστικό υλικό το οποίο μεταδόθηκε, μεταξύ άλλων, κατά τη διάρκεια του επίμαχου ρεπορτάζ στο πλαίσιο του δελτίου ειδήσεων στις 10 Δεκεμβρίου 2014, μεταξύ των ωρών 21:06 – 21:10. Είναι φανερό ότι για τη μετάδοση των επίδικων σκηνών και λεκτικού υλικού δεν έχουν την ίδια αντίληψη όλοι οι τηλεθεατές και τηλεθεατές – γονείς, αν λάβουμε υπόψη ότι η Αρχή προχώρησε σε αυτεπάγγελτη εξέταση του εν λόγω προγράμματος κατόπιν σχετικής πληροφόρησης από παραπονούμενους πολίτες.

Περαιτέρω και αναφορικά με τη θέση του οργανισμού, όπως αυτή καταγράφεται στην τελευταία παράγραφο (σελ.3-4) της επιστολής του ημερομ.20.5.2016, η Αρχή υπογραμμίζει ότι, κατά την εξέταση όλων των ενόπιόν της υποθέσεων, ενεργεί με βάση τους Νόμους και Κανονισμούς της Κυπριακής Δημοκρατίας και το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην παρούσα υπόθεση, όπως και σε όλες τις ενόπιον της υποθέσεις, η Αρχή τήρησε την αρχή της αναλογικότητας και της επιείκειας, καθώς και όλες τις γενικές αρχές που προβλέπονται στον περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμο 158(I)/99.

Σε σχέση με την παράγραφο 2 (σελίδα 4) της πιο πάνω επιστολής του οργανισμού και ειδικότερα ότι «Πριν το ρεπορτάζ έγινε αναφορά σε ανατριχιαστικές σκηνές που θα ακολουθούσαν», η Αρχή επισημαίνει ότι η απλή αναφορά του δημοσιογράφου/ παρουσιαστή ενός δελτίου ειδήσεων ότι θα ακολουθήσουν «ανατριχιαστικές σκηνές» δεν αποτελεί προειδοποίηση αλλά εισαγωγή στο ρεπορτάζ που θα ακολουθούσε. Η προειδοποίηση χρειάζεται να είναι σαφής και ξεκάθαρη, ότι δηλαδή αυτά που πρόκειται να προβληθούν ενδέχεται να ενοχλήσουν τους τηλεθεατές ή είναι ακατάλληλα για ανηλικούς. Η Αρχή υπογραμμίζει ότι η εισαγωγή του θέματος, καθώς και το λεκτικό του

ρεπορτάζ, δεν αποτελούν προειδοποίηση σύμφωνα με τις πρόνοιες της σχετικής Νομοθεσίας. Η προαγγελία είναι ουσιαστικά η εισαγωγή στην είδηση, η οποία το πιθανότερο είναι να κινήσει το ενδιαφέρον και την περιέργεια του τηλεθεατή να παρακολουθήσει αυτό που θα επακολουθήσει, παρά να λειτουργήσει αποτρεπτικά. Αναφορικά με την εκφώνηση κατάλληλης και σαφούς προειδοποίησης για ύπαρξη σκηνών που ενδεχομένως να ενοχλήσουν, η Αρχή σημειώνει ότι η χρονική τοποθέτηση της προειδοποίησης σε σχέση με την προβολή του ρεπορτάζ πρέπει να είναι τέτοια ώστε να δίνει τη δυνατότητα στον ενήλικα να απομακρύνει τους ανηλικούς, εφόσον θεωρήσει ότι οι σκηνές ενδέχεται να ενοχλήσουν. Ο Νομοθέτης με τη συγκεκριμένη πρόνοια των Κανονισμών ήθελε να δώσει στον τηλεθεατή την επιλογή να απομακρύνει τα παιδιά, άρα χρειάζεται να υπάρχει χρονική απόσταση από τη στιγμή που δίνεται η προειδοποίηση μέχρι την έναρξη του ρεπορτάζ και την προβολή των ενοχλητικών σκηνών, ώστε να προλάβουν να απομακρυνθούν οι ανήλικοι και όσοι ίσως ενοχληθούν. Περαιτέρω, η Αρχή τονίζει ότι η μη ύπαρξη προειδοποίησης αφαιρούσε από τον ενήλικα γονιό ή κηδεμόνα το δικαίωμα να αποφασίσει αν το παιδί του μπορεί ή όχι να παρακολουθήσει τις συγκεκριμένες σκηνές.

Η Αρχή θεωρεί ότι η Νομοθεσία είναι σαφής και περιλαμβάνει συγκεκριμένες πρόνοιες για τα Δελτία Ειδήσεων, ούτως ώστε αφενός να περιορίσει τα όρια της μετάδοσης στο βαθμό που να εξυπηρετούν την είδηση και αφετέρου να προστατεύσει τις ευαίσθησιες των τηλεθεατών, καθώς και τους ανηλικούς. Ειδικότερα για την προστασία των ανηλίκων, ο Νομοθέτης έχει προνοήσει ώστε σκηνές που ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων να είναι σύντομες και να προηγείται αυτών ακουστική προειδοποίηση, ή να αναγνωρίζονται ως τέτοιες από την παρουσία ενός οπτικού συμβόλου καθ' όλη τη διάρκειά τους.

Η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, ως το αρμόδιο ρυθμιστικό όργανο για θέματα ραδιοτηλεόρασης, έχει την ευθύνη και την υποχρέωση να διασφαλίζει ότι τα προγράμματα που μεταδίδονται από τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς βρίσκονται

εντός του νομικού πλαισίου που ορίζουν οι περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμοι του 1998 μέχρι 2015 και οι περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμοί του 2000 (Κ.Δ.Π 10/2000). Η Αρχή κρίνει επίσης σκόπιμο να επαναλάβει ότι, οι οργανισμοί έχουν υποχρέωση να τηρούν τους προαναφερθέντες Νόμους και Κανονισμούς και κατ' επέκταση έχουν την ευθύνη να ρυθμίζουν τη λειτουργία τους με απώτερο σκοπό τη συνεισφορά τους στη βελτίωση του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου.

Εν όψει των ανωτέρω, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, αφού έλαβε σοβαρά υπόψη της όλα τα ενώπιον της στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων των γραπτών απόψεων του οργανισμού και ειδικότερα την ειλικρινή του απολογία, αποφασίζει όπως επιβάλει στον οργανισμό την **κύρωση της Προειδοποίησης** για την παράβαση του **Κανονισμού 24(2)(δ) (υποστοιχείο 1)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π 10/2000) που έγινε στις **10.12.2014**.

Η Αρχή καλεί τον οργανισμό να είναι πιο προσεκτικός στο μέλλον, καθώς στην περίπτωση που τυχόν θα υποπέσει σε παρόμοιας φύσεως παραβάσεις, δεν θα επιδείξει την ίδια επιείκεια.

(Α. ΠΕΤΡΙΔΗΣ)

Εκτελεστικός Πρόεδρος

Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου

Λ.Π.